

KRONIKK: 6500 tegn inkl. mellomrom.
HOVEDINNLEGG: 4000 tegn inkl. mellomrom.
REPLIKK: 2000 tegn inkl. mellomrom.
KORTINNLEGG: 700 tegn inkl. mellomrom.
 Legg ved portrettfoto.

Kronikk

ARBEIDSINNVANDRING: Vil norske arbeidstakere også kunne presses til å si ja takk til 50 kroner timen?

Det nye arbeidslivet

Ottar Brox
 Norsk institutt for
 by- og regionforskning

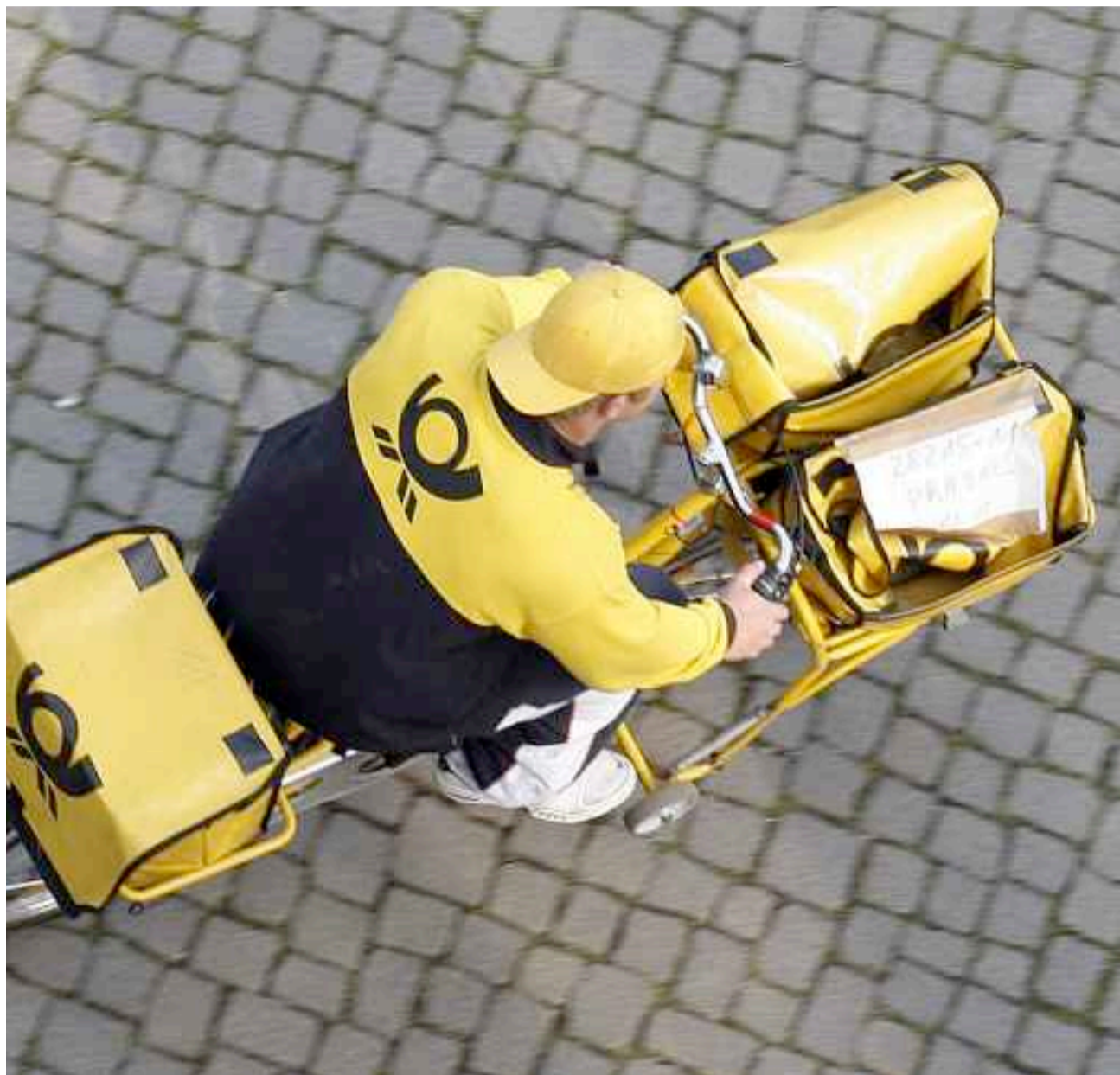
IKKE BARE Tyskland, men hele verden feiret nylig Murens fall. Tyskerne i øst ble for 20 år siden kvitt Stasi, skarpskytterne i Grensepolitiet og et uproductivt økonomisk system, og fikk del i «Das deutsche Wunder». For dem var det et eventyr å få ytringsfrihet, mobilitet og adgang til Vest-Europas konsument- og arbeidsmarked.

Men noen av konsekvensene av Tysklands gjenforening var naturligvis usynlige for oss alle i 1989. Det som verre er, er at viktige konsekvenser av østtyskernes frigjøring fortsatt er usynlige for de fleste av oss.

DAG SEIERSTAD har nettopp skrevet ei klargjørende bok (*Den nye kampen om arbeidslivet*) om de drastiske endringene som har skjedd i det europeiske arbeidslivet i disse 20 åra, og særlig etter tusenårsskiftet. Disse endringene er svært tydelige nettopp i Tyskland: Reallønna har lenge vært på vei nedover, rekordmange er arbeidsløse og fagbevegelsen, som en gang var en av verdens sterkeste og best organiserte, er blitt totalt avmekktig. Samtidig øker eierinntektene sterkt. Seierstad tar utgangspunkt i postansattes protestdemonstrasjon mot forslaget om minstelønn på 8–9 euro for deres gruppe, fordi deres arbeidsgivere hadde gitt klar beskjed om at jobbene ville forsvinne om dette ble lønnsnivået. Derfor ville de heller lønnes med 5–7 euro (ca. 43–60 kr) i timen: «En så desperat protest sier mye om hvor nådeløst folk opplever det nye tyske arbeidslivet. 1,9 millioner tyskere har i dag ei timelønn på under 5 euro. Mange må ha sosialhjelp i tillegg til full jobb for å greie seg... Hva er bakgrunnen for et slikt sammenbrudd? Kan det hende også hos oss?»

FORFATTEREN LEGGER i sitt forsøk på å forklare denne utviklinga størst vekt på de europeiske institusjonene som regulerer arbeidslivet, og særlig domstolene. De fungerer som «motmakt» i forhold til fagbevegelsen og det arbeidslovverket som for eksempel i nordiske land er resultater av over hundre års politisk strev, et arbeid som begynte da lønnsarbeiderne fikk stemmerett. Det som særlig har opptatt Seierstad, er de dommene som fagbevegelsen har fått mot seg når de har brukt sine tradisjonelle aksjonsmåter mot at arbeidsinnvandrere får dårligere vilkår. Disse dommene forteller oss at fagbevegelsen ikke kan forhindre at lønns- og arbeidsmiljøstandarden i for eksempel Sverige undergraves ved hjelp av arbeidskraft fra land der lønnsarbeiderne står svakere. Dette dokumenterer forfatteren på en overbevisende måte med sin grundige gjennomgang av fire dommer, og det samme ser vi av det forhold at norske arbeidsgivere regner med å få støtte i EU-domstolene for sin motstand mot allmenngjøring av tariffavtaler i mekanisk industri.

DET ER JO IKKE vanskelig å forstå at de problemene som Seierstad prøver å få oss til å ta alvorlig, er skapt av at arbeidsmarkeder med svært ulikt maktforhold mellom kjøper og selger kobles sammen – gjennom «fri flyt» av arbeidskraft. Umiddelbart skulle en jo vente at den tradisjonelle venstresida i importland ville stille seg kritisk til dette. Men en del av denne venstresida, som har fått sin ideologi gjennom selektiv lesning av økonomipensum, klarer bare å se på arbeidskraftimport som tilgang på en billig produksjonsfaktor, mens andre venstrelementer bare er i stand til å se veldedighetsaspektene ved slik import. Venstrepartienes åpenbare svikt på dette området er rimeligvis en del av

SVEKKET: Den tyske fagbevegelsen, som en gang var en av verdens sterkeste og best organiserte, er blitt totalt avmekktig, skriver Ottar Brox. Nylig gikk de ansatte i Deutsche Post med på et kraftig lønnskutt for ikke å miste jobbene. Foto: Joerg Sarbach/AP/Scanpix

”
 Mange tilløp til å se kritisk på arbeidsinnvandring stoppes med anklager om «fremmedfrykt».

forklaringa på arbeiderklasseopplutningen om Fremskrittspartiet. Dette partiet har nok mange velgere som ikke vet at FrP i sitt prinsipp-program går inn for import av arbeidskraft som ikke skal vernes av norsk arbeidsrett, altså former for arbeidsinnvandring som skader for eksempel bygningsarbeiderne mer enn det som i dag praktiseres. Talsmann for partiet har – i samsvar med sin liberalistiske ideologi – også stilt seg sterkt kritisk til de eneste som for alvor har prøvd å handle i forhold til problemet: Folk i fagbevegelsen som ved å organisere arbeidsinnvandrere prøver å forhindre sosial dumping i Norge. «Fri konkurranse er viktigere enn å bevare lønnsnivået i Norge! Vi har ingen ting med å kreve at utenlandske selskaper skal betale norsk lønn!» sa Frp.-politikeren Kåre Fostervoll. Her skal vi ellers merke oss at «utenlandske selskaper» gjerne kan være etablert av nordmenn, men registrert i et annet land.

SIDEN SÅ MANGE tilløp i norsk sammenheng til å se kritisk på arbeidsinnvandring stoppes med anklager om «fremmedfrykt» eller til og med «rasisme», kan det være interessant å gå tilbake til det denne artikkelen begynte med, altså utviklinga i Tyskland:

Da muren falt, ble det østtyske og det vesttyske arbeidsmarkedet koblet sammen. Det måtte innebære at tyske arbeidstakere, med høy levestandard, fikk konkurranse av tyskere som tjente mye mind-

re. Hvorvidt vesttyske arbeidere reagerte negativt på dette, vet vi lite om, fordi verken medier eller forskere er interessert i slike reaksjoner dersom de ikke kan kalles «fremmedfiendtlige». Men det bør ikke være vanskelig å se at det nettopp er koblingen av så ulike arbeidsmarkeder som har gjort lønnsarbeiderne og fagforeningene avmekktige, og klasseforskjellene mye større.

Dette er naturligvis ikke noe argument mot tysk gjenforening, og heller ikke mot økonomisk integrasjon. For det ville sjølsagt vært mulig å innføre fri flyt av kapital mellom øst og vest for 20 år siden, uten å tillate fri flyt av arbeidskraft. En kan for eksempel tenke seg at vesttyske bedrifter med høy kompetanse hadde overtatt uproductive fabrikker med faglærte arbeidere i øst, slik at lønnsnivået der hadde kunnet nærme seg det vesteuropeiske i løpet av noen år.

DEN ENGELSKE historikeren Eric Hobsbawm forklarte det vesteuropeiske sosialdemokratiets vellykkede etablering av velferdsstaten med at den russiske revolusjonen, og særlig proletariets diktatur, hadde skremt borgerskapet såpass at det aksepterte den demokratiske sosialismen – med fagbevegelsen – som et mindre onde. En kan vel kalle det en historisk ironi at selve sammenbruddet av sovjetkommunismen i det viktigste satellittlandet nå bidrar så sterkt til å gjøre sosialdemokratiet til en tilbakelagt episode i Europas historie.